

Videnskaben om Sakramenterne

C. W. Leadbeater

Indholdsfortegnelse

[Forord](#)

[Forord til den 6. udgave](#)

DEL I: INTRODUKTION

KAPITEL 1: Et nyt formål med kirkelige handlinger

DEL II: SAKRAMENTERNE

KAPITEL 2: Den hellige eukaristi

Asperges

[Davidssalme](#)

[Versikler](#)

[Dominus Vobiscum](#)

Den eukaristiske engel

[Kollekt](#)

Den hellige eukaristi - forberedelsen

[Påkaldelsen](#)

[Kantikel](#)

[Versikler](#)

[Confiteor](#)

[Absolution](#)

[Tilrøgningen](#)

[Dominus Vobiscum](#)

[Introitus](#)

[Kyrie](#)

[Gloria in Exelsis](#)

[Dominus Vobiscum](#)

[Kollekter](#)

[Epistlen](#)

[Gradualet](#)

[Munda Cor Meum](#)

[Dominus Vobiscum](#)

[Evangeliet](#)
[Prædikenen](#)
[Credo](#)
[Dominus Vobiscum](#)
[Offertorium](#)
[Frembærelsen af offergaverne](#)
[Den anden tilrøgning](#)
[Lavabo](#)
[Orate Fratres](#)

Canon

[Dominus Vobiscum](#)
[Sursum Corda](#)
[Præfation](#)
[Sanctus](#)
[Benedictus qui venit](#)
[Konsekrationsbønnen](#)
[Tilbedelseshymner](#)

Kommunionen

[Til ihukommelse af helgenerne](#)
[Fredshilsnen](#)
[Communio](#)
[Postcommunio](#)
[Velsignelsen](#)
[Slutningsevangelium](#)

KAPITEL 3: Døb og konfirmation

[Døb af spædbørn](#)
[Døb af større børn og voksne](#)
[Konfirmation](#)

KAPITEL 4: De hellige ordinationer

[De lavere ordinationer](#)
[Ordination af klerke](#)
[Ordination af dørvogtere](#)
[Ordination af læsere](#)
[Ordination af eksorcister](#)

Ordination af akolytter
De højere ordinationer
Ordination af subdiakoner
Ordination af diakoner
Ordination af præster
Episkopatet

KAPITEL 5: De små sakramenter

Det hellige ægteskab
Absolution
Den hellige salvning

DEL III: SAKRAMENTERNES VÆRKTØJ

KAPITEL 6: Kirkebygningen

Kirkens vinduer
Kirkeklokker
Vievandet

KAPITEL 7: Altret og dets tilbehør

Altret og dets juveler
De liturgiske farver
Retabulet
Lysene
Kalken og patenen
Andre kar og klæder

KAPITEL 8: De liturgiske klæder

Cassocken
Surplicen
Cottaen
Stolaen
Korkåben
Albaen
Amicten
Livgjorden

[Messehagelen](#)
[Maniplen](#)
[Dalmatikaen og tunicellaen](#)
[Skuldersløret](#)
[Rochetten](#)
[Mozzettaen og mantellaen](#)
[Mitraen](#)
[Zucchettoen](#)
[Baretten](#)
[Supplerende liturgiske klæder](#)
[Brystkorset](#)
[Bispingen](#)
[Bispestaven](#)

DEL IV: KIRKENS ØVRIGE TJENESTER

KAPITEL 9: Vesper og sakramental velsignelse

[Vesper](#)
[Sakramental velsignelse](#)

KAPITEL 10: Lejlighedsvise tjenester

[Prim og kompletorium](#)
[Begravelse](#)
[Begravelsestjenesten](#)

APPENDIKS: SJÆLEN OG DENS KLÆDNINGER

Udgivers efterskrift

Forord

Over alt omkring os findes der en enorm uset verden — uset for de fleste af os, men ikke nødvendigvis usynlig. Den menneskelige sjæl har evner som, når de erkendes og udvikles, vil bringe et menneske i stand til at opfatte denne verden på en sådan måde, at det vil være muligt for vedkommende at undersøge og studere den, ligesom mennesket har udforsket og studeret den fysiske del af verden, der ligger inden for rækkevidde. Disse evner er arven efter hele den menneskelige race. De vil udfolde sig i hver eneste af os, efterhånden som vor udvikling skrider frem, dog kan mennesker, der er villige til at yde en indsats, opnå disse evner på et tidligere tidspunkt end resten af menneskeheden — på samme måde som en ung smedelærling, der har vænnet sig til at benytte bestemte muskler, kan opnå en udvikling af disse muskler, der ligger langt over, hvad hans jævnaldrende udvikler.

Der findes mennesker, hos hvem disse evner er i funktion, og som derigennem er i stand til at tilegne sig store mængder yderst interessant information om denne usete verden, som de fleste af os endnu ikke kan se. De informationer, som disse undersøgere forsyner os med, er lykkeligvis af højst beroligende karakter. De er i stand til at fortælle os, at guddommelige love hersker i disse højere verdener, gjort af fint stof, på samme måde, som de fungerer her i den grovere materie. De kan også fortælle, at der findes en indre side til alt, der findes i vores verden, og at denne indre side ofte er langt større og prægtigere end den ydre, der for os, i vor blindhed, synes at være hele verden. De fortæller os, at mennesket er ånd, en gnist af Guds egen ild; at mennesket er udødeligt, og at der ingen grænser findes for dets vækst og udvikling; at Guds plan for mennesket er vidunderlig og smuk, hinsides enhver

menneskelig forestilling. De fortæller os også, at ingen kan fejle i til sidst at nå det mål, der er tiltænkt vedkommende, uanset hvor langsom hans eller hendes udvikling skrider frem, og ligegyldigt hvor langt man vandrer bort fra den vej, der fører til retfærdighed. De gør ikke krav på at kende helheden i denne mægtige plan, men hovedtrækkene kan tydeligt skelnes. Som menneske står vi på et bestemt trin på livets stige, vi kan se andre trin såvel under som over os, og de, der står højt over os — så højt, at de synes som guder for os i kraft af deres utrolige viden og formåen — fortæller, at de selv for ikke så længe siden stod på det trin, hvor vi nu står, og de anviser de mellemliggende trin, som også vi må betræde, hvis vi ønsker at blive som dem. Alt dette er ikke et spørgsmål om tro, men om vished hos dem, der har lært at bruge det åndelige syn.

Man må forstå, at der ikke er noget fantasifuldt eller unaturligt ved et sådant syn. Det er blot en udvidelse af evner, som vi alle er bekendt med, og at udvikle dem er, at gøre sig sensitiv over for vibrationer, der er hurtigere end dem, som vore fysiske sanser normalt er opøvet til at reagere på. Den ændring i vor forståelse af livet, der præsenteres for os gennem kendskab til denne indre verden, er så radikal, at jeg — selv om jeg prøver at undgå tekniske detaljer — frygter, at meget af det, jeg har skrevet på de følgende sider, ikke fuldt og helt kan forstås af dem, der ikke tidligere har beskæftiget sig med emnet.

Jeg mener derfor, at det kunne være nyttigt at genoptrykke et forklarende foredrag, som jeg gav for nogle år siden, som et appendiks til denne bog.¹ Jeg vil derfor foreslå dem, der ikke er fortrolige med tanken om en omgivende verden, der er sammensat af finere stof end den fysiske verden, at de studerer dette appendiks, før de læser selve bogen.

Når vi efter mange års arbejde — hårdere, end de fleste mennesker vil bryde sig om at udføre — har haft held til at

tilegne os disse højere sanser, er det sket det, at nogen af os er blevet dybt interesseret i kirkeligt arbejde og kirkelige ceremonier. Det er derfor naturligt, at vi, efter at have lært så meget inden for andre emneområder gennem brugen af disse udvidede iagttagelsesevner, bør anvende dem til også at undersøge den indre og åndelige side af sakramenterne for at få vished om, hvad de virkelig er, hvad de kan gøre for os og for andre, og hvordan vi bedst kan forvalte dem, således at de fungerer efter de hensigter, Kristus havde, da han indstiftede dem. Resultatet af en lang række af sådanne undersøgelser og eksperimenter er indeholdt i denne bog.

Den hellige eukaristi har hidtil været betragtet som et middel til at opnå nåde for den enkelte. Sådan virker den uden tvivl også, men jeg har et ønske om i al ærbødighed at vise, at den er meget mere end som så. Den er et arrangement, som ved hyppige udladninger af åndelige kraftstrømme hjælper med til at fremme udviklingen i verden. Den tilbyder os også en enestående mulighed for at blive, som Paulus udtrykker det, *Guds medarbejdere*², ved at yde ham sand og prisværdig tjeneste og ved at fungere som kanal for hans vidunderlige kraft.

Jeg har skrevet, tror jeg, på en diffus måde. Jeg har ofte bevæget mig bort fra hovedformålet, at kommentere tjenesten i den hellige eukaristi, og har taget visse interessante sidespring, der åbnede sig for mig. Dette har jeg gjort bevidst, da dette aspekt af tjenesten er så nyt og dets forgreninger og betydninger så talrige og smukke, at jeg føler, dette fortjener en vis frihed i temabehandlingen. På trods af den større viden, jeg har opnået i kraft af udviklingen af visse evner, er jeg med vilje ikke kommet med teologiske erklæringer vedrørende troen, selv om antydninger uvægerlig vil dukke op her og der. Får jeg tid til det, håber jeg senere at udarbejde yderligere en bog, der behandler denne side af emnet.³

I denne anden udgave har jeg fordelen af at kunne inkludere en række kommentarer, pastor Oscar Köllerström har sendt mig med dette formål for øje. Faktisk er de meget mere end blot kommentarer, de udgør en separat undersøgelse af den indre side af den eukaristiske ceremoni - en undersøgelse han udførte sammen med biskop Wedgwood i Holland for nogle år siden. Det har tilsyneladende været hans mening, at jeg uden kildeangivelse skulle indføje de dele af hans iagttagelser, som jeg kunne bruge i bogens andet kapitel. Men da det, han har skrevet, er af stor interesse, og da han nærmer sig emnet fra en anden synsvinkel, forekommer det mig, at det vil være bedre at trykke hans bemærkninger således, som han har sendt dem til mig. Jeg har derfor anført dem som kommentarer ved afslutningen af hvert led i tjenesten og tydeligt markeret dem i forhold til den øvrige tekst i bogen ved at sætte dem med en anden skrifttype. Han favner en verden af detaljer i forbindelse med kræfternes strømninger, der kan være til nytte for dem, der er begyndt at udvikle clairvoyante evner, og hans skarpsindige, kunstneriske natur gør det muligt for ham at vurdere og beskrive det pragtfulde farvespil, der er et så fremherskende træk ved denne vidunderlige tjeneste. Jeg er sikker på, at mine læsere vil takke ham lige så hjerteligt, som jeg gør, for det ekstra lys, han kaster over dette dybt fascinerende emne.

Jeg ønsker at udtrykke en hjertelig tak til min forgænger i embedet som præsiderende biskop for liberal katolsk kirke, biskop James I. Wedgwood, for mange nyttige forslag og kritik, samt til biskop Irving S. Cooper, regionalbiskop for vor kirke i Amerika, for hans arbejde i forbindelse med de oplysende illustrationer i bogen og for hans meget hjælpsomme og samvittighedsfulde samarbejde med forberedelsen af bogen til trykning. Jeg ønsker også at give udtryk for den gæld, som jeg står i over for pastor E. Warner for det vanskelige tekniske arbejde med forberedelsen af illustrationerne af den eukaristiske bygning; over for frk.

Judith Fletcher for fotografierne af de liturgiske klæder (paramenterne); over for frk. Kathleen Maddox for hendes omhu med at tage notater af de mange prædikener og foredrag, der er indeholdt i dette værk; og over for professor Ernest Wood for hans venlige samarbejde under forberedelsen af denne anden udgave. Må andres nytte af denne bog stå i passende forhold til det arbejde, der så villigt er blevet lagt i dens produktion.

1. Se appendiks bag i bogen: *Sjælen og dens klædning*

2. 1. Kor 3,9

3. C.W. Leadbeater: *Kristen gnosis*. Forlaget Sophia, København 1999 (o.a.)

Forord til den 6. udgave

Det er både et privilegium og et ansvar at skrive en indledning til en ny udgave af C.W. Leadbeaters *Videnskaben om Sakramenterne*. For det er en af det 20. århundredes mest udfordrende og historisk vigtige skrifter. Den er ikke blot enestående i sig selv, men den repræsenterer en stor ændring i tænkning og holdning. Den var en bevægelse hen imod enhed, et "eirenicon"⁴, der skulle samle mænd af god vilje i en accept af de forskellige former for manifestationer, der var opstået ud fra et stort kosmos, ikke et kaos. Der er stadig behov for dette budskab, selv om det ofte er accepteret udadtil. Bogen pegede også hen imod større dimensioner for oplevelse og erkendelse, der på den tid, hvor den udkom, stort set blev ignoreret, undtagen blandt seriøse studerende. Videnskabelige studier af ekstrasensorisk perception, den seriøse behandling af evner, som dengang blev kaldt for clairvoyance, syntes at være hinsides den livsstil som universiteterne og de lærde dengang havde.

Mere vidtskuende tænkere havde gjort forsøg på at vise samhørigheden mellem studierne inden for de forskellige discipliner, og at de blot var forskellige facetter af den samme grundlæggende virkelighed. Således havde den skotske teolog Henry Drummond skrevet sin berømte *Naturens lov i aandens verden*⁵ for at vise, at der ikke kun var én verden, og at de videnskabelige discipliner, med den dengang gennemgående vægt lagt på *evolution*, også kunne bruges i den verden, der var hinsides den fysiske. Det samme mønster gjorde sig gældende i de "åndelige" verdener, der var ingen skel, ingen adskillelse. Lærere og præster fandt, også for syns skyld, sådanne forsøg på at skabe harmoni mellem videnskab og religion yderst acceptable. Jeg kan huske en typisk diskussion på et

metodistkonvent i 1925 om, at de generelle evolutionsbegreber var en forudsætning for at forstå religionen.

Selv blandt unge mennesker var modstanden mod sådanne tanker dog temmelig kraftig. I vesten, politisk set, skulle nationalismen genopbygges, og den kulturelle fragmentering, der fulgte med de gamle kejserrigers sammenbrud, skulle videreudvikles. Heldigvis var en ny bevidsthed om et grundlæggende broderskab, en dybtliggende enhed for menneskeheden og for alt liv, også i frembrud. Mennesket går frem i kraft af spændingerne mellem det positive og det negative. Da jeg læste, mødte jeg således studerende fra andre dele af verden. Jeg mindes med glæde en mand fra Dacca, der præsenterede mig for Kālidāsa⁶ og de skatte, der ligger gemt i indisk teater, kultur og tænkning. Nedenunder alt dette var den fornyede teosofi, den evige visdom, opfattelsen af alt livs enhed, uddifferentieret i de forskellige former og processer, som vi ser i verden. Dette havde været undervejs i mange år, ikke kun siden H.P. Blavatskys skrifter blev til med sin organiske tænkings magt og sin kreative sammenhæng mellem menneskenes traditioner og oplevelser, men endog fra de første århundreders store tænkere og (faktisk) fra selve "tidernes" begyndelse. Det var nødvendigt med nogen til at føre dette ind i den vestlige kultur på en mere åben måde - og måske især ind i kristendommen - for at vise den universelle relevans af vore tanker og måder at arbejde på.

De største teologer og forfattere har altid accepteret og hævdet den kosmiske betydning af liturgien, messen eller eukaristien. I sin epokegørende *Christian Monism*⁷ (som fik den romerske kirkes *imprimatur*) præsenterede Fader Wasmann (en stor jesuitisk biolog og teolog) på en dækkende måde alt livs enhed, hvordan det arbejder sig frem mod sit fulde udtryk, guddommeliggørelsen, opnåelsen af det fulde potentiale, hvor det guddommelige i alting selv

ville antage den totale manifestation. Dette foregik i begyndelsen af det 20. århundrede. Inden for en større ramme blev opfattelsen af enhed fremsat mere specifikt i teosoffernes undersøgelser. Her drejede det sig ikke kun om opfattelsen af den kristne eukaristis kosmiske betydning, men en erkendelse af dennes egen enhed med andre tilgangsvinklers arbejde. En af de vigtigste skrifter var C. Jinarājadāsas *The Ritual Unity of Roman Catholicism and Hinduism*. Heri pegede han på den grundlæggende overensstemmelse mellem den kristne messe og de hinduistiske (jeg bruger et almindeligt udtryk) ritualer. Her var den samme impuls, erkendelsen af en vital væren i alle ting, som vi gradvis kommer til at "realisere" i vore egne liv. Vi "arbejder" for at tillade dette liv at komme frem i alle manifesterede ting, det være sig brød og vin eller andre "liv-koncentrerede" manifestationer. Disse kan være — må være — dens "kanaler".

C.W. Leadbeater var først en anglikansk præst og blev derpå en hengiven studerende af buddhistisk filosofi. Han var en mand, der havde synets og den finere sansnings gave og dermed en enestående forudsætning for aktivt at erkende realpræsensen i alle ting. Han kunne ud fra forskellige kilder påvise, hvordan religiøst "arbejde" (særligt inden for den kristne tradition), når det blev korrekt udført, blev en måde, hvorpå et rigere liv og en større bevidsthed kunne træde frem. Inden for forskellige "trosretninger" dukkede den samlede erfaringsvisdom konstant frem — de ting der opleves, og som dog er uhåndgribelige og ikke kan forklares med almindelige ord. Fra det dybe ubevidste dukkede arketyper af miljøbestemte, menneskelige relationer op. På hel særegen måde var det to bestemte skikke og strukturer, der tog bo i det, som var blevet etableret af nogle mennesker med en større virkelighedsopfattelse. Det er sådan, den store digter bryder igennem det ydre og nedfælder sine oplevelser i klare ord, eller den lærde skriver sin bog, en "mesterånds kostbare

livsblod". Fader Wasmann har sagt, at alle ting "længes" efter at finde et rigere liv og en større skæbne. På samme måde prøver større tilværelsesplaner at tage disse ufuldkomne ting med ind i det rigere liv. Disse indre verdners vidner og energier er parat til at møde og vejlede aspiranterne. Den kristne eukaristi er et kontaktpunkt. Her bliver den kosmiske proces fokuseret. Leadbeater valgte derfor titlen *Videnskaben om Sakramenterne* ("*The Science of the Sacraments*") til sit værk. "Videnskaben", fordi der ikke kan være nogen modsætning mellem videnskab og virkelig indsigt. "Sakramenterne", fordi forskellige tilværelsesplaner smelter sammen, idet større energier for en stund oplyser og transformerer mindre aktive stadier i de manifesterede verdener.

Da han selv havde bevidnet virkningen af messen eller *det store arbejde* — således kaldet, fordi det er en omfattende proces, hvorfra andre processer flyder ud eller "eksisterer" som specialiserede aktiviteter — satte han sig til i detaljer at studere den måde, hvorpå hver enkelt del bidrog til helheden. Han prøvede at udtrykke dette med ord, som kunne forstås af den tids læsere. Han var nødt til at gennemføre et fuldstændigt studium af tingenes skjulte side — skjult i den betydning, at enhver videnskab må åbenbare de hidtil "usete" eller "uhørte" aktiviteter, som ligger bag ved de synlige ting og begivenheder, vi så let accepterer. Han måtte også benytte sig af det ordforråd, der dengang var tilgængelig og på en kreativ måde, *videnskabeligt* eller *billedligt*, tilpasse sin tids brug indenfor disse områder. Ved at gøre sådan tog han forskud på vor egen tids kommunikationsmønstre.

Han erkendte vigtigheden af et symbolsprog, der *ikke* er en slags "kode", hvor én ting er beregnet til at stå for noget andet, men som snarere er en åbning mod en dybere virkelighed i en begribelig form. Dette, gentaget mange gange, løfter en flig af et sakramentes natur. Det er på den måde, man kan udtrykke dybere årsagssammenhænge eller

“fakta” om tilværelsen og dele styrkende liv. I kunst og uddannelse er dette i dag almindelig erfaring. Vi afviser den forestilling, at vi endegyldigt kan udtrykke eller systematisere livet ved behavioristiske *mønstre* af stimuli og reaktioner. Vesten har forliget sig med østens visdom, hvor man aldrig er faldet for mekaniske indstillinger. Ligeledes har østens tænkere haft behov for at disciplinere deres indsigt og give den brugbarhed i manifestationen. Som Sri Aurobindo slog fast, er *maya* kun *delvis* maya. Hvis vi vil nå de ultimative højder (billedligt talt), må vor stige være solidt plantet på jorden. Energiens og livets udfoldelse kan kun opnå sin fulde vitalitet ved spændingen mellem de to. Fra de yderste, de tætteste, områder af den materielle verden må vi bringe alt til offerpladsen, så det gennem en udviklingsproces kan transformeres til guddommelig fuldkommenhed. Vi må ikke svæve bort til en eller anden kvietistisk fantasiverden og glemme alskabelsens broderskab. Vi må blive ét med *dette*, før vi kan blive ét med bevidsthedens højere lag. Enhed er udelelig, et banalt udsagn, men tilsyneladende glemt af mange.

Katolske forfattere har samstemmende, og nærmest med de samme ord, givet en vejledning til messen og dens “trin”. De har givet en indgående beskrivelse af, hvordan man nærmer sig, forbereder sig, træder ind i templet, og opbygger det, og hvordan realpræsensen kommer til stede i dens færdiggjorte, guddommelige fuldkommenhed. Men C.W. Leadbeater gik videre endnu. I kraft af sin erkendelse, sit indre syn og sit vidtrækkende kendskab til forskellige former for tilgang til den guddommelige “væren”, var han i stand til trække på et bredt og samlet studium, nemlig de relevante referencer omfattende hele menneskehedens erfaringer. Naturligvis vakte hans sprogbrug somme tider undren, eller endog forargelse, hos dem, der ønskede at bevare de gamle begrænsede og snævre referencerammer. Selv blandt de mere traditionelt orienterede teologer er hans tilgang dog blevet retfærdiggjort. Kirkerne har nu

indrømmet vigtigheden af *a/* religiøs tænkning, indsigt hos de østerlandske tænkere og behovet for at reflektere over gyldigheden og udfordringen ved de data, som sensitive og clairvoyante personer har bragt til veje. Med en pludselig kraft og energi, der kan være helt ude af kontrol, konfronteres den vestlige kirke med opløsning af traditionelle mønstre og fastlagte principper. Ligeledes kræver eksorcisme og meditation opmærksomhed. Der åbenbares nu både negative og positive mønstre ind imellem den sommetider kaotiske afvisning af tidligere tilnærmelser. C.W. Leadbeater gav et grundlag for positiv accept, en sund vejledning for fremtiden. Han erkendte nødvendigheden af at sikre en mere åben tilgang til menneskehedens samlede arbejde. Han fastsatte standarder og metoder for fremtidige generationer i arbejdet med vor aktive arv — en arv, der lægger vor fremtid på himmelske steder. Han forsøgte at give hele tilværelsen mening, sammenhæng og orden. Han gav anvisninger på, hvad der med fordel kunne ændres eller afvises og, vigtigst, hvad det var *af største vigtighed at bevare*.

Udgivelsen af denne bog var en historisk begivenhed. Som med mange andre historiske begivenheder er betydningen først gradvis ved at blive klar. Trin for trin gennemgik og analyserede Leadbeater indholdet i to almindeligt udbredte former for eukaristi: den anglikanske hellige kommunionstjeneste og den romerske messe, som den dengang så ud i den vestlige verden. Man vil måske bemærke de østlige kirkers langt mere påkaldende, omstændelige og krævende arbejde, som i deres fulde omfang omfatter katekumenmessen — visdomslæren, der overgives til dem, der fortsætter mod kristen indvielse — mysterie- og vejledningsmessen, der er parallel til den i andre store kulturer. Leadbeater skrev dog til de mere videnskabeligt orienterede vesterlændinge. Den romerske messe, der blev udviklet til at imødekomme behovet hos

knap så spekulative tilhængere af kirken, har en fremgangsmåde, der er effektiv og dejligt ligefrem, og et grundlag, der er velstruktureret. Man udelader i det store hele vejledningsmessen og mysterierne, som er blevet integreret, og giver kun menigheden hovedpunkterne i læren og visdommen, inden man går videre til messens kanondel. Leadbeater så, at enhver eukaristisk reform måtte koncentrere sig om denne essentielle kerne i begivenhedsforløbet. Hans hensigt var at vise Vesten og kirkegængerne selve grundlaget i det, som de var vant til at sige ja til. Han gennemgik derfor disse to tjenester, som de blev anvendt på den tid, og kommenterede alt, der foregik, for at vise, *hvad der skete*. Han forklarede, hvorfor man i liberal katolsk kirke havde revideret, tydeliggjort eller forkortet de steder, hvor det var tilfældet. Han skabte kort sagt en messe, hvori alle kunne deltage med positiv indstilling — en demokratisk fremgangsmåde, som *ikke ødelagde men fuldkommengjorde* de eukaristiske mål.

Den liberalkatolske messe blev givet som en helstøbt metode, der skulle være acceptabel for alle kristne, som ville bevare den fulde eukaristiske praksis. Den var selvfølgelig ikke Leadbeaters eget værk. Den var, sammen med Leadbeaters uophørlige råd, resultatet af biskop Wedgwoods omhyggelige revision af den tidligere gammelkatolske messe. Dens liturgiske sprogs højtidelighed, dens måde at meddele sig på, musikkens rytme og dens påvirkning af kirkegængerne, er ligeledes blevet næsten universelt bifaldet. Den blev grundlagt på Leadbeaters særegne sensitive opfattelse, eller “clairvoyance”, hvis man foretrækker dette udtryk.

Da vi har med et historisk dokument at gøre, har vi i denne nye udgave valgt *at bibeholde de afsnit fra det anglikanske og romerske missale, som Leadbeater brugte*. I modsat fald ville hans kommentarer og forklaringer til tydelige rettelser, der er foretaget, komme til at stå uden referenceramme. Som alle læsere er klar over, giver disse

afsnit ikke længere indtryk af de anerkendte anglikanske eller romerske tjenester. Disse kirker har også erkendt, at deres ritualer var uegnet til at involvere deres tilhængere fuldt og helt. Denne store forandring kan i sig selv, i en vis udstrækning, tjene som en strømpil på Leadbeaters indsigt. At hans citater ikke længere er relevante, understreger blot hans opfattelse af nødvendigheden af forandringer. Vi kunne i nærværende udgave ikke kaste vrag på hans argumenter eller ødelægge stoffet til hans rekonstruktion ved at forsøge at ændre citaterne. Ej heller kunne vi i fuldt omfang gøre rede for de ændringer, der var foretaget, da det nu er tilladt at bruge *adskillige* anglikanske liturgier, mens romerkirkens missa normativa har fjernet sig så meget fra de gamle kategorier og inddelinger, at det ikke er muligt at gå ud fra det, der er lagt frem i bogen.

Målet med Leadbeaters arbejde, hensigten med dette store dokument, er opnået, idet den rekonstruktion af den vestlige liturgi, som det indvarsler, nu er blevet et emne i alle samfund og kirker.

Dette aspekt er imidlertid kun en del af arbejdet. Brugen af positive udsagn er lige så relevante i dag og fremover, som det var dengang. Dette er nemlig eviggyldigt. Hvis Leadbeater havde skrevet i dag, ville han have benyttet udtryk fra en nutidig sprogbrug, der kunne godtages af enhver universitetsstuderende. Det han ville sige, *havde været det samme*, skønt vægten kunne have været lidt anderledes, da mange af de ting, han bekæmpede, nu hører til i fortiden. Kirkerne *har* foretaget ændringer, *har* udeladt ting, der støder, *har* indsat flere positive og relevante bønner. Men der er stadig en meget stor forskel. Romerkirken har i en følelsesrus foretaget omfattende korrektioner, men skridtet hen imod en folkeliggørelse af messen har været ganske ubetænksomt. Der er sket så meget, hvor en tendens har kappedes med den næste om at etablere en "oprindelighed". Man har givet tilladelse til en fordømmelse — ofte med rette — af synspunkter, der har

været fastholdt igennem århundreder, men med det resultat, at et vigtigt fundament for arbejdet og andagten, er blevet ødelagt. Som en hengiven og oplyst romersk lægmand har sagt til mig: “De har ødelagt messen. De har blot efterladt en *agape*” — et rart “bæger” og en hyggelig snak mellem venner. Dette er en overdrivelse, men ikke alle føler, at det er en stor overdrivelse. Leadbeater skrev og kommenterede i en stærk position. Der var ingen afvisning af det væsentlige, eller en leflen for libertær populisme. Faktisk blev de væsentligste punkter yderligere styrket, idet de blev holdt adskilt fra — og befriet for — de negative, uvæsentlige og misforståede tilføjelser.

Dette er den vestlige kirke så småt ved at indse, efterhånden som den får revurderet de ødelæggelser, som overentusiastiske neofile har forvoldt. Nogle kommer til de liberalkatolske kirker for på ny at deltage i messens arbejde, mens de går til romerkirken eller andre kirker, når pligten byder. På denne måde vil de være i stand til, må man håbe, at reetablere “Det Store Værk” og følge med i den forskning, der bedrives af deres egne teologer og videnskabsmænd, som for eksempel Fader Wasmann i hans fortrinlige studie af den “kosmiske messe”: *Christian Monism*.

Vi sender hermed denne nye udgave ud i verden. *Videnskaben om sakramenterne* har altid været en bestseller. Den når ud til alle dele af det gudstjenende broderskab. Jeg har sendt den til biblioteket i isolerede religiøse samfund. Jeg har ofte set den blive gransket af studerende, som ikke delte vores opfattelse. Den måde forfatteren udtrykker sit budskab på, som var relevant for hans tid, har hvad angår de informationer, holdninger og erfaringer, det indeholder, bevaret sin relevans. Leadbeater var åben for kommentarer, han var også åben over for assistance fra dem, der havde evner indenfor parallelle områder. Eksempelvis bidrager de kommentarer, som Köllerström har tilføjet, i væsentlig grad til det, som Leadbeater sagde, men i en verbal form og terminologi, som

mere umiddelbart kan relateres til nutidige undersøgelser. Den indsigt og inspiration, der ligger bag Leadbeaters materiale, må tale for sig selv. Denne bog ligger uden for vores indblanding. Den er blevet en klassiker om åndelig søgen, tilværelsens højere dimensioner og menneskets fortsatte øje for et højere mål

Og det er det, som vor tid med sit tydelige kaos har brug for.

London, juli 1974

E. James Burton, M.A

Regionalbiskop for liberal katolsk kirke
i Storbritannien og Irland

4. "Eirenicon" oversættes almindeligvis som "et budskab om forsoning eller fred", en bestræbelse på at "få overensstemmelse mellem begreber". Ordet er afledt af "εἰρηνεύω", et gammelt græsk ord, der betyder "jeg stifter fred".

5. Cammermeyer; oslo 1887. Originaltitel: *Natural Law in the Spiritual World*, 1883 (o.a.)

6. Indisk digter og dramatiker fra oldtiden (o.a.)

7. Eric Wasmann: *Christian Monism, Meditations on Christian Truths in the Language of Modern Thought*; Herder, St. Louis, 1923 (o.a.)

Del I

Introduktion

KAPITEL 1

Et nyt formål med kirkelige handlinger

Det bedste af de mange hjælpemidler, som Kristus har overgivet sin menighed, er uden tvivl eukaristiens sakramente, i daglig tale kaldet messen — den smukkeste, den mest vidunderlige, den mest opløftende af de kristne ceremonier. Den kommer ikke kun den enkelte til gavn, som de andre sakramenter gør, men hele menigheden. Den kan ikke kun bruges én gang, som dåb eller konfirmation, men er tænkt som en hjælp til hver eneste kirkegænger hele livet igennem, og i tilgift påvirker den også hele nabolaget omkring den kirke, hvori den celebreres.

Mennesker kan spørge os, som de gamle israelitters børn spurgte dem: “Hvad er det for en skik, I har?”⁸ Hvad er denne eukaristi, som I celebrerer? Vi bør være i stand til at besvare et sådan spørgsmål på en fornuftig måde, men for at kunne gøre det, må vi studere visse aspekter af emnet, som i almindelighed er blevet glemt. Vi må fuldstændig fjerne os fra ethvert snævert eller selvisk synspunkt. Vi må forstå, at vor religion først og fremmest har til formål at gøre os i stand til at yde en loyal og frugtbar tjeneste for vor Herre og mester.

Man må huske, at sand religion altid har en objektiv side. Den arbejder ikke kun indefra ved at stimulere sine tilhængeres hjerte og sind, men også udefra ved at bevirke, at en opløftende og lutrende indflydelse hele tiden indvirker på alle deres legemer. Ej heller begrænser den sin virkning til sine egne tilhængere, men søger også herigennem at påvirke den uvidende og intetanende verden udenfor. Templet eller kirken er ikke kun tænkt som et sted for

tilbedelse, men også for magnetisk udstråling, hvor åndelig kraft kan udsendes over et helt område.

Det er nødvendigt, at en sådan udstråling gøres så økonomisk som muligt. Den besynderlige, uvidenskabelige forestilling om mirakler, der har eksisteret blandt kristne gennem århundreder, har haft en lammende virkning på kirkelig tænkning og har forhindret en klar forståelse af de metoder, som Kristus valgte at stille til rådighed for sin kirke. Vi må forstå, at de fungerer ved mellemliggende Magter, hvis ressourcer på ingen måde er ubegrænsede, hvor formidable de end må være i sammenligning med vore. Det er derfor disse Magters egentlige opgave at økonomisere med denne kraft og således udføre det, de er bestemt til at gøre, på den mest enkle måde. Ved udsendelsen af denne åndelige kraft ville det f.eks. være aldeles ødselt at lade den strømme ned overalt som regn, da det ville være arbejdskrævende at materialisere den tusind steder på én gang. Det er tydeligvis langt mere praktisk at etablere bestemte magnetiske centre på visse steder, hvor apparaturet til en sådan materialisation kan opstilles permanent. Når kraften så nedsendes ovenfra, kan den straks uddeles, uden at noget går unødigt til spil med opbygning af et midlertidigt apparatur.

Kristus har udtænkt en plan for denne religion, der betyder at en særlig del af det store åndelige kraftreservoir er forbeholdt den, og at en særlig orden af embedsmænd ved brug af bestemte ceremonier, ord og krafttegn bemyndiges til at trække på dette reservoir til gavn for menneskeheden. Det system, der er blevet valgt til at videregive denne kraft, er ordinationens sakramente, der vil blive forklaret i et senere kapitel. Enhver, for hvem tanken om et åndeligt kraftreservoir er ganske ny, henvises til den redegørelse, der gives der.

Hver gang den eukaristiske ceremoni celebreres, strømmer der en bølge af fred og styrke ud i verden. Betydningen heraf kan næppe overvurderes, og vi tager nok

ikke fejl, når vi anser dette for at være tjenestens hovedformål, da det finder sted ved hver eneste celebration af den hellige eukaristi, hvad enten præsten er alene i sit private oratorium eller forretter tjeneste for en kæmpe menighed i en pragtfuld katedral.

Når vi mødes i kirken, bekræfter vi dette formål ved at sige, at vi er kommet for at tage del i en Guds-tjeneste. Jeg tror, at mange mennesker, når de hører denne sætning, tænker, at den tjeneste, der menes, består af lovprisning og tilbedelse af Gud. Men det er næppe korrekt at kalde dette for tjeneste. Det er sandelig ret, tilbørligt og vor simple pligt at lovprise, tilbede og i ydmyghed takke den store Herre over alting, det bedste vi kan. Det er i særdeleshed en god ting for os og en stor fordel for vor evolution. Det vil imidlertid være uværdigt og faktisk blasfemisk at antage, at et uendeligt væsen kan finde nogen tilfredsstillende i ren smiger. Mødes vi derimod for at opbygge en tankeform eller et eukaristisk bygningsværk (hvilket senere vil blive forklaret), hvorigennem hans kraft lettere kan udsendes, ser vi straks berettigelsen af ordet "tjeneste", for vi indser, at vi bogstaveligt talt ofrer os selv som frivillige i hans store hær, og at vi, uanset hvor ringe vore evner er, uanset hvor langt væk vi er, faktisk bliver hans medarbejdere - i sandhed den højeste ære og det største privilegium, der kan falde i et menneskes lod. Det er betegnende, at den egentlige betydning af ordet "liturgi" er offentligt arbejde. Den sidste del af ordet har i øvrigt nøjagtig den samme oprindelse som "energi".

Et andet emne er den indflydelse, som de, der er til stede under tjenesten, udsættes for, og et tredje er den endnu større påvirkning, der opnås, når det drejer sig om dem, der får del i det hellige sakramente. Sidstnævnte skal jeg komme tilbage til senere. Vi skal også huske på tjenestens rolle som et vidunderligt og majestætisk symbol, der minder os om nedstigningen i materien af den anden person i Treenigheden og også om det offer, som Kristus påtog sig

ved at antage en krop og leve et pinefuldt, indskrænket fysisk liv for at præsentere os for den ældgamle visdoms glade budskab på en ny måde. Fromme kirkefædre har ment, at de i det eukaristiske ritual har kunnet spore en allegorisk fremstilling af Kristi jordiske liv. Jeg har på ingen måde til hensigt at benægte sandheden i sådanne forestillinger, ja ikke engang bagatellisere deres vigtighed, men jeg ønsker at lægge vægten på et andet aspekt ved ceremonien, nemlig som en mulighed, der tilbydes os, en chance for at arbejde for Gud og for verden. Jeg vil derfor betragte den konkrete effekt, ceremonien har på de forskellige planer og beskrive nogle af de mekanismer, der fremkalder denne effekt.

Hvis kirkens medlemmer forstår denne mekanisme klart, vil de opleve, at de på en gavnlig og virkningsfuld måde kan samarbejde med kleresiet i et vidunderligt og smukt uselvsk arbejde. Derved kan de ikke blot fremme deres egen evolution betydeligt, men også i høj grad forbedre den mentale og moralske atmosfære i den by eller det landområde, hvor de bor. Når vi indser, hvor god en mulighed vi her får tilbudt, vil vi forstå, at det vil være tåbeligt og helt forkert ikke at drage nytte heraf så ofte og så helt og fuldt, som vi kan. Men for at kunne gøre det, er det nødvendigt med visse studier og en vis mental indsats, og det er for at hjælpe dem, der alvorligt stræber efter at opnå en større forståelse af emnet, at denne bog er skrevet.

Den særlige metode, der er udarbejdet for modtagelse og uddeling af denne energi nedstrømning, er afledt af nogle af de ældre religioners mysterier. Deres vigtigste formål var at overføre en indflydelse fra guddommen til dens tilbedere ved hjælp af en særligt konsekreret spise eller drik - ifølge sagens natur et nyttigt medium, når meningen er, at kraften fuldstændigt skal gennemtrænge menneskets fysiske krop og afstemme det med den forandring, der samtidig finder sted i de højere legemer. For at udtrykke den tætte forbindelse mellem anden person i den hellige Treenighed

og deltageren i gudstjenesten på den stærkest mulige måde - og også for at ihukomme hans evige offer (for han er "lammet, slagtet fra verden blev grundlagt"⁹) - kaldes det, der spises og drikkes, på mystisk vis hans sande legeme og blod. Måske ville en anden betegnelse passe bedre til vor smag i dag, men det ville være utaknemmeligt af den kristne at kritisere den symbolik, der er brugt, når han modtager så stor en hjælp.

Kirkens hengivenhed har altid hovedsagelig været centreret omkring det eukaristiske offer, som den højeste og reneste tilbedelse, der var mulig, og det har som følge heraf også været i forbindelse med denne tjeneste, at dens største komponister har skabt sine mest ophøjede værker. Her kan vi se endnu et eksempel på den visdom, helheden oprindeligt blev lavet ud fra, og på den åndløse uduelighed hos dem, der så ubehændigt har forsøgt at forbedre den uden at have den mindste forståelse for dens egentlige formål.

Hver eneste af kirkens store tjenester (og i særdeleshed celebrationen af den hellige eukaristi) var oprindeligt bestemt til at skulle opbygge en mægtig velordnet form, der udtrykte og omfattede en idé — en form der ville lette og lede udstrålingen af indflydelse til hele den landsby, der omgav kirken. Tjenesten kan siges at have et dobbelt formål: for det første at modtage og uddele den store udstrømning af åndelig kraft, og for det andet at opsamle menighedens hengivenhed og ofre den foran Guds trone.

Hvad angår den hellige eukaristi, som den bliver celebreret i den romerskkatolske eller den græske kirke, så er de forskellige dele af tjenesten grupperet omkring den centrale konsekurationsakt af hensyn til såvel symmetrien i den store form, der dannes, som til deres direkte indflydelse på deltagerne. Det er helt tydeligt, at der står folk, som var uvidende om denne side af sagen bag de ændringer, der blev foretaget i den engelske bønnebog i 1552, for de

ødelagde totalt denne symmetri. Det er en af grundene til, at det ville være særdeles ønskeligt, at den engelske kirke så hurtigt som muligt fik søgt om tilladelse til at benytte kong Edward VI's messe i henhold til bønnebogen fra 1549 som alternativ. Den er på ingen måde en perfekt tjeneste, men den er i det mindste bedre end den senere revision, der på mange måder er sørgeligt mangelfuld, idet den hverken giver tilstrækkeligt materiale til den eukaristiske form eller beder en engel om at udnytte det stof, som der trods alt tilvejebringes¹⁰. Udgiverne synes udelukkende at have sammensat tjenesten til gavn for de tilstedeværende og fuldstændig at have glemt den langt mere vidtrækkende, uselviske intention, som så tydeligt lå grundlæggeren på sinde.

En af de vigtigste følger af kirketjenesten, både for den menighed, der er til stede, og for det omgivende landskab, har altid været skabelsen af disse smukke og hellige tankeformer, hvorigennem nedstrømning af liv og styrke fra højere verdener langt lettere kan finde sted. De dannes bedre, og deres virkning forstærkes, når en større del af de, der deltager i tjenesten, virkelig forstår, hvad der sker. Der vil dog stadig blive frembragt et smukt og opløftende resultat af hengivenhed i sig selv, uanset hvor uvidende deltagerne er.

Mange af de sekter, der ulykkeligvis er brudt ud fra kirken, har helt tabt fornemmelsen for den indre og vigtigere side af offentlig gudsdyrkelse. Forestillingen om en tjeneste afholdt for Gud er næsten helt forsvundet, og i dens sted er i vidt omfang trådt fanatisk prædiken af snævre teologiske dogmer, der altid har været uden betydning og ofte latterlige. Læsere har sommetider udtrykt undren over, at de, der skriver med udgangspunkt i det indre syn så udpræget foretrækker kirkens tradition snarere end de forskellige sekters, på trods af at disses tanker på mange måder er mere liberale. Årsagen ligger lige nøjagtig i

betragtningerne af tingenes indre side, som vi netop nu beskæftiger os med.

Den der studerer den højere del af livet, som endnu er skjult for de fleste af os, indser til fulde værdien af de bestræbelser, der muliggjorde religionsfrihed og fritænkning. Han eller hun kan dog ikke undgå at se, at de, som fjernede kirketjenesternes smukke, gamle former, dermed næsten fuldstændig mistede en meget vigtig side af deres religion, og at de i alt væsentlighed lavede den om til en selvisk og begrænset sag, som stort set kun handlede om "personlig frelse" for den enkelte i stedet for en taknemmelig tilbedelse af Gud, der i sig selv er den aldrig fejlende kanal, hvorigennem den guddommelige kærlighed sendes ud over alle.

Opnåelsen af mental frihed var et nødvendigt skridt i menneskehedens evolution. Men den klodsede og brutale måde den blev opnået på, og de vanvittige yderligheder, hvormed den blinde uvidenhed ledte sine felttog, er ansvarlig for mange af de sørgelige resultater, vi ser i dag. Den samme vilde, sanseløse lyst til hensynsløs ødelæggelse, som den, der fik Cromwells brutale soldater til at ødelægge uvurderlige statuer og uerstattelige glasmalerier, har også i stort omfang berøvet den engelske kirke for den værdifulde virkning i de højere verdener, som kommer af vedholdende bønner for de døde og fra den praktisk talt universelle hengivenhed, som almindelige mennesker i middelalderen nærrede over for helgener og engle. Dengang var de store masser religiøse, om end uvidende religiøse, nu er de åbenhjertigt og ligefrem pralende irreligiøse. Måske er dette forbigående trin nødvendigt, men det kan næppe i sig selv hverken anses for smukt eller tilfredsstillende.

Hvis religion betyder "en gensammenføjning", må vi forstå, at der ikke kun menes, at vi individuelt skal forbindes med Gud igen. Der menes, at hele Guds verden skal forbindes med ham igen. Vi skal derfor, hvis vi ønsker at

være virkelig religiøse, være uselviske. Vi må arbejde sammen med ham, vor Herre, for denne strålende, endegyldige fuldbyrkelse. Vi er i for høj grad kommet til at anse religion, som noget der kun handler om bøn og lovprisning eller om hengivenhed. Lad os huske ordsproget *Laborare est orare*, der betyder "at arbejde er at bede", idet vi heller ikke glemmer den broder, der siger *Bene orasse est bene laborasse* — "at have bedt godt er at have arbejdet godt." Vi betegner overvejende vores religion som bøn og lovprisning. Religionen i det gamle Ægypten blev kaldt for "det skjulte arbejde", og nøjagtig det samme betegnes stadig som arbejde i en anden stor organisation, som, selv om den ikke påberåber sig at være en religion, arbejder for det samme formål - den tilbyder ligeledes ham, som er Visdom, Styrke og Skønhed, og på en lige så sand og smuk måde som kirken gør.

Lad os da lære at tjene med vore sind såvel som med vore legemer. Lad os prøve at forstå denne store og herlige tjeneste, som Kristus giver os. Den er ikke blot en hjælp til os, men et fantastisk privilegium og en vidunderlig mulighed for at dele hans guddommelige arbejde i tjeneste og helliggørelse med ham.

Den eukaristiske tankebygning, som jeg har henvist til, opføres under og hovedsagelig i kraft af en korrekt udførelse af ritualet. Denne konstruktion afviger noget i forhold til dem, der er afbildet i bogen *Thought-Forms*¹¹, dog har den meget til fælles med de store musik-former, der er vist i slutningen af dette værk. Ved en stille messe skaffes materialet til bygningen til veje ved præstens tanker og hengivenhed, bistået af hans menighed (hvis han har nogen). Ved en højmesse spiller musikken og de øvrige hjælpemidler en fremtrædende rolle ved dens opførelse, selv om celebrantens ord og følelser stadig er den styrende kraft. I begge tilfælde spiller vejledning og assistance fra englens en stor rolle. Bygningen er dannet af stof, der

tilhører forskellige planer — mentalt, astralt og æterisk — og i en senere fase af tjenesten tilføres stof fra endnu højere planer, hvilket vil blive forklaret om lidt. Der indgår så mange faktorer i dens opbygning, at der er mulighed for store forskelle m.h.t. størrelse, stilart, udsmykning og farve, dog er grundplanen altid den samme. Den har en basilikaform, ja faktisk siges det at Sophiakirken i Konstantinopel¹² blev bygget som en efterligning af en af disse åndelige bygningsværker (planche I).

Den færdige konstruktion har som regel en kvadratisk grundplan, med en række nicher eller døre på hver af de fire sider, kronet med en stor centralkuppel med mindre kupler eller sommetider minareter ved dens hjørner. Kraftudbruddet ved sanctus forstørrer kuplen og de tilstødende mindre kupler i så høj grad, at de bliver en fremstående del af bygningen, og efter denne forandring bliver bygningen nedenunder snarere en sokkel, der støtter en dagoba end en kirke, der er overdækket af en kuppel.